

Ervaar TOS **taalontwikkelingsstoornis**

Online voorlichting SLO

Janneke Hendriks

j.hendriks@taalbrugjunior.nl

Taalbrug Junior?

Onderdeel van **VITUS ZUID**
Speciaal Onderwijs Cluster 2

Expertise: taal, spraak & communicatie

- Taalbrug Junior:

SO in Eindhoven, Venlo, Helmond

- Taalbrug College:

VSO arbeid en dagbesteding – VMBO-T in Eindhoven

- Mgr. Hanssen:

SO en VSO in Hoensbroek, Roermond

Taalontwikkelingsstoornis TOS

TOS: Hoe vaak komt dat voor?

Van alle 100 kinderen

- 5 - 7 TOS
- 3 - 5 ADHD
- 1 - 3 autisme

Ongeveer 6% van de kinderen heeft TOS.

Dat zijn gemiddeld 2 kinderen per klas!

40-50% van de TOS-leerlingen heeft ook dyslexie.

Vragen over de taalontwikkeling?

- Neem contact op met een logopedist
- Sneltest logopedie te vinden op www.kindentaal.nl
- Kentalis app: TOS-check

Opdracht 1: stadwandeling

- Je hoort een audiotour door Malaga.
- Teken de route op de stadsplattegrond, het beginpunt staat al aangegeven.

Ervaar TOS

Auditieve verwerkingsproblemen

- Moeite met het onderscheiden/herkennen/analyseren en synthetiseren van spraakklanken
- Moeite met het omzetten van horen naar verwerken/begrijpen
- Deze leerlingen hebben meer tijd nodig om auditieve input te verwerken.

Vragen of opmerkingen?

Heb je een vraag of opmerking?
Gebruik de chat of steek je hand op

Denk je aan de microfoon?

Wat helpt?

- Zorg voor een rustige omgeving.
- Pas uw taalniveau zo veel mogelijk aan: spreek in korte zinnen en eenvoudige taal.
- Pas uw spreektempo aan, spreek rustig en neem de tijd.
- Vertel dingen stap voor stap en vraag de leerling om te herhalen (en/of herhaal zelf).
- Gebruik visuele ondersteuning.
- Geef extra tijd om informatie te laten doordringen en/of om vragen te beantwoorden.
- Geef instructies stap voor stap.
- Herhaal instructies of vraag om herhaling.
- Controleer regelmatig of de leerling de uitleg begrijpt. Stel daarbij open vragen: 'Wat moet je nu doen?'. 'Hoe pak je het aan?'. Zo kan de leerling er echt over nadenken. Gesloten vragen ('Heb je het begrepen?') geven veel ruimte om te doen alsof hij het begrijpt.

Opdracht 2: flitsen

- Je krijgt een PowerPoint-presentatie te zien.
- Op elke dia staat een woord.
- Je spreekt de woorden zo snel mogelijk en juist uit.
- Je hebt maar beperkt de tijd.

Ervaar TOS

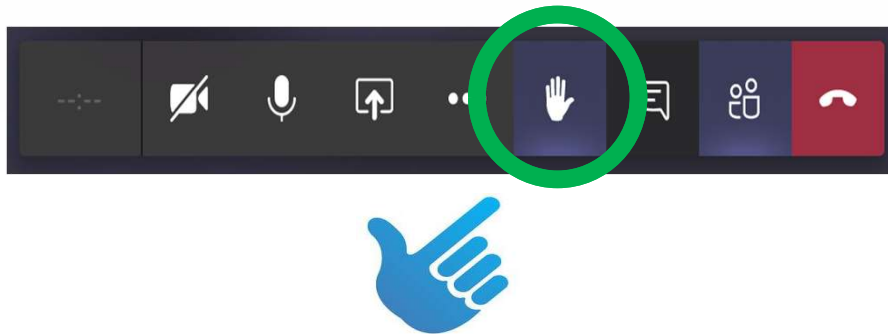
Spraakproblemen

- Moeite met herkennen en gebruiken van klanken en patronen binnen gesproken taal
- Het kind heeft moeite zich te uiten binnen de taal

Vragen of opmerkingen?

Heb je een vraag of opmerking?
Gebruik de chat of steek je hand op

Denk je aan de microfoon?

Wat helpt?

- Zorg voor een rustige omgeving.
- Geef hulp bij het verwoorden: stel wie/wat /wanneer vragen en vat samen.
- Geef complimenten, laat weten wat de leerling goed doet!
- Houd zicht op de sterke kanten van de leerling, maak hem of haar hiervan bewust.
- Geef extra tijd om vragen te beantwoorden.
- Lees veel voor en probeer het kind erbij te betrekken. Moedig het kind aan te reageren, maak ontlokkende opmerkingen.
- Leg geen nadruk op taalfouten: herhaal wat het kind bedoelt te zeggen in de juiste taal.

Opdracht 3: straattaaljournaal

Ervaar TOS

Taalbegripsproblemen

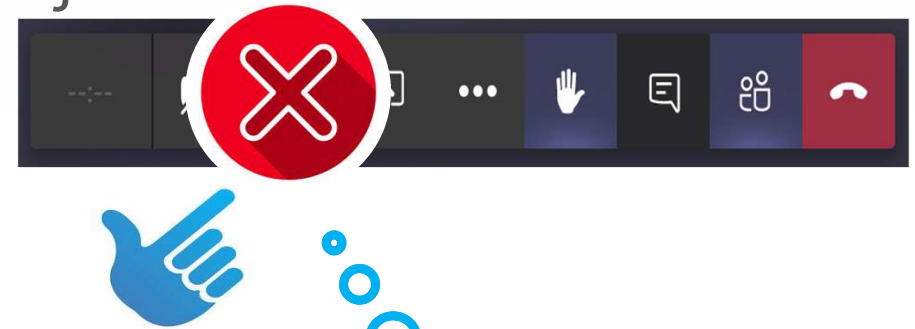
- Begrijpen van gesproken en geschreven taal
- Woordenschat (actief/passief)
- Voegwoorden
- Samengestelde zinnen
- Verwijswoorden en relaties

Vragen of opmerkingen?

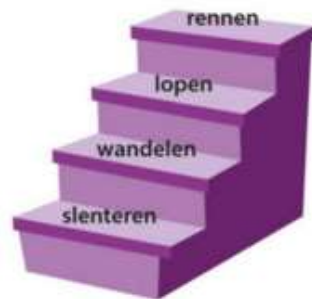
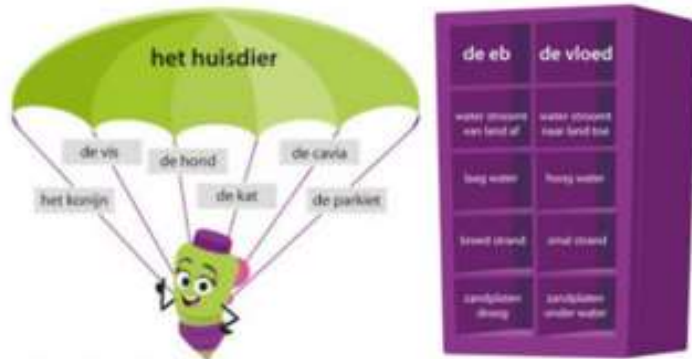
Heb je een vraag of opmerking?
Gebruik de chat of steek je hand op

Denk je aan de microfoon?

Wat helpt?

- Rijke taalomgeving
- Visuele ondersteuning
- Weksignaal
- Handelingen verwoorden
- Taal vangen en teruggeven
- Veilig en ontwikkeling stimulerend klimaat
- Herhaling
- Extra tijd
- (Spreek)tempo aanpassen
- Plaats in de klas
- Goed maatje

Wat neem je mee?

Wat ga je morgen anders doen?

Meer informatie

Websites:

- www.simea.nl
- www.taalbrugjunior.nl
- www.kentalis.nl
- www.auris.nl
- www.viertaal.nl
- www.deelkracht.nl
- www.ikenkentalis.nl/tos/downloads-tos/
- www.tosinbeeld.nl
- <https://meertaligheids taalstoornissen.vu.weebly.com>
- www.vhzonline.nl
Online vakblad doof/slechthorend/TOS
- www.weerwoord.kentalis.nl
Woordenschatles bij Nieuwsbegrip (gratis te downloaden)

Boeken:

- Taalontwikkelingsstoornissen in de klas (Bernadette Sanders)
- Hulpwaaier TOS (Jet Isarin)
- Taal in het kwadraat (Constance Visser, Jet Isarin, Daan Hermans, Ina Jekeli)
- Elk woord telt (Annemiek Deij)

Beslisboom TOS en NT2 Siméa

